

مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی

جین جیکوبز

ترجمه‌ی حمیدرضا پارسی، آرزو افلاطونی

مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۸۶

کتاب «مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی» در چهار بخش و ۲۲ فصل ارائه شده است: بخش اول - ماهیت ویژه شهرها/ کاربرد پیاده‌راه‌ها: ایمنی، کاربرد پیاده‌راه‌ها: ارتباط، کاربرد پیاده راه‌ها: همانندسازی کودکان، کاربردهای پارک‌های محله‌ای، کاربردهای محلات شهری. بخش دوم - شرایط تنوع شهر/ خالقان تنوع، ضرورت اختلاط کاربردهای اصلی، ضرورت بلوک‌های کوچک، ضرورت ساختمان‌های سالخورده، ضرورت تمرکز، اسطوره‌هایی درباره تنوع. بخش سوم - نیروهای زوال و تجدید حیات/ خود ویرانگری تنوع، آفت خلأهای مرزی، زاغه‌زدایی و زاغه‌سازی پول تدریجی و پول شتابان.

بخش چهارم - تاکتیک‌های متفاوت/ یارانه‌ای کردن مسکن، فرسایش شهرها یا تجدید اتومبیل‌ها، نظم بصری: محدودیت‌ها و امکانات آن، نجات پروژه‌ها، مدیریت و برنامه‌ریزی مناطق، نوع مسئله شهر.

کتاب حاضر که می‌تواند مورد استفاده دانشجویان برنامه‌ریزی و طراحی شهری، جامعه‌شناسی شهری، جغرافیای شهری، معماری و دست‌اندرکاران امور شهری به‌خصوص نوسازی شهری قرار گیرد، مهم‌ترین اثر جیکوبز می‌باشد که می‌توان آن را نیمی ادبی، نیمی روزنامه‌نگارانه، نیمی شهرسازانه و نیمی جامعه‌شناسانه دانست. اندیشه‌های مؤلف در کتاب به گونه‌ای است که متفکران شهرسازی و معماری در رویکردشان به مردم، محیط‌های عاطفی محله‌ها و جریان فرهنگ‌پذیری کودکان و جوانان در عرصه‌ی قلمرو عمومی، تا امروز از او تأثیر گرفته‌اند. کتاب حاصل زندگی جست‌وجوگر، روش مشاهده‌ی عینی و احساس قوی او نسبت به زندگی روزمره مردم و فعالیت اجتماعی او می‌باشد. کتاب و شیوه‌ی زندگی مؤلف با مبارزه‌ی همه‌گیر شده‌ی آمریکاییان در دهه‌ی ۶۰ پیوند داشت و بر روند طرح‌ها و برنامه‌های شهری آن سال‌ها نیز مؤثر بود.

ضرورت چاپ این کتاب همان طور که مترجمان اشاره می‌کنند از یک سو آشنا کردن دانشجویان و علاقه‌مندان مباحث نظری شهرسازی در ایران با یکی از اساسی‌ترین کتاب‌های کلاسیک ادبیات شهرسازی جهان و از سوی دیگر آشنایی مسؤولان و دست‌اندرکاران حرفه‌ی شهرسازی با تجربه‌ی نوسازی شهری مدرنیستی در شهرهای آمریکایی است. این موضوع به خصوص امروزه که موضوع بافت‌های فرسوده‌ی شهرها با نیرویی دو چندان مورد توجه است، اهمیت دارد. متن کتاب بر حسب دو زمینه قابل تفسیر است: ابتدا بستر تاریخی و اجتماعی دوران خلق اثر و چگونگی تعامل خالق اثر در زندگی اجتماعی و فعالیت نظری در شرایط معین که به خلق اثر انجامیده است و دوم محتوای کتاب به لحاظ مسئله‌گزینی، مدل تحلیلی، روش‌شناسی، یافته‌ها، راه‌ها و شیوه‌ی نگارش است.

بستر عینی و ذهنی ایجاد اثری به نام «مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی» را می‌توان از چهار زاویه بررسی کرد: به لحاظ اقتصادی و بر حسب مؤلفه‌های رشد شتابان سرمایه‌داری دولتی و انحصاری شدن اقتصاد، گذار از اقتصاد لیبرال به انحصار انحصاری دولتی و هم‌پیوندی با بخش خصوصی عظیم و قدرتمند، به لحاظ سیاسی و حقوقی، به لحاظ اجتماعی و بر حسب مؤلفه‌های توسعه‌ی فقر و بی‌خانمانی، بی‌کاری و امنیت و ایمنی و... و به لحاظ شرایط خانوادگی مؤلف.

کتاب را می‌توان تهاجمی بر برنامه‌ریزی و بازسازی شهری معاصر و تلاشی برای ارائه و معرفی اصول نوین آن در مخالفت و متفاوت با آنچه درباره‌ی آن آموخته می‌شود، دانست. این تهاجم در مواجهه با روش‌های بازسازی درباره‌ی مدهای طراحی قرار نگرفته، که یورش است بر اصول و اهدافی که برنامه‌ریزی و بازسازی مدرن و متداول سخت کیش را شکل داده است.